

DONGÈNGANÉ WIT KATÈS



Dongèngané wit katès

(Het verhaal van de papjaboom)
verteld door P. Nojodipo

Ketèk karo baya

(Aap en kaaiman)
verteld door H. Ralim

Kantjil karo baya

(Kantjil en krokodil)
verteld door A. Sisal

Instituut voor Taalwetenschap
Paramaribo

Illustraties: Sendy Karijodikromo

Samenstelling en computeradvies: Edward Speyers

**Serie leesboekjes in het Surinaams Javaans
Instituut voor Taalwetenschap (SIL)
Postbus 1919 (Andirastraat no. 54)
Paramaribo-Zuid, Suriname**

© 1994 Instituut voor Taalwetenschap (SIL)

Alle rechten voorbehouden

M

Printed in Suriname

Dongèngané wit katès



Enèng botyah jenengé Sakri. Ing sakwijiné dina Sakri iku klilang-kliling nang kebon, nyawang wit katès sing wis duwur. Sakri kuwi nggumuné ora wis-wis; mauné ora ènèng kok weruh-weruh wis duwuré semono.

Nang ngisor wit katès kono Sakri sawangané atiné bungah mbanget, mergané nang keboné saiki ènèng wité katès. Mbésuk dèkné mesti bakal bisa ngepèk lan mangan wohé. Sakri ora rumangsa nandur kok ngerti-ngerti wis ngadeg semono duwuré. Sakri tenger-tenger nyawang wité katès kuwi karo nggagas: “Gèk kapan wit katès iki lih tukul iya?”





Sawangané
wité katès
kuwi krungu
pikirané
Sakri mau,
kok terus
semaur: “Lo
Sakri, kowé
nggumun
weruh aku
nang kéné!
Pantyèn
bener kowé,
mergané aku
ora kawit

mbiyèn nang kéné. Mbiyèn-mbiyèné panggonanku
adoh mbanget, ngliwati alas lan laut. Mulané saiki
aku kepéngin ndongèngké lelakonku, dirungoké sing
apik!

Mbiyèn aku iki wit katès tyilik, selot suwi aku
mundak duwur terus metu kembangé, ora let suwi
metu wohé. Wohé selot suwi terus malih kuning, nèk
keslorotan srengéngé disawang iya nyenengké tenan.
Maraké sing nyawang sampèk ngeleg idu. Ing
sakwijiné dina ènèng manuk méntyloki aku lan notoli
wohku. Aku terus ditotol mlebu nang wetengé
manuk kuwi. Aku digawa mabur adoh parané,
ngliwati alas gedé lan ngliwati laut gedé.



Ing sakwijiné dina manuké terus méntylok nang wit-witan nang kebon iki. Aku terus dietoké tiba nang lemah kéné. Katik lemahé okèh mèsé lan guri rasané pisan. Dadiné aku bisa tukul menèh. Saiki kowé weruh aku ngadeg seméné duwuré nang kéné lan ora suwi menèh aku bakal ngetoké woh menèh. Nèk aku wis ngetoké woh, mesti kowé bakal bisa ngepèk lan mangan wohku. Iya iku mau Sakri, dongènganku namung semono!”



Sakri krungu dongèngané wit katès kuwi mau terus kekel ngguyuné ora wis-wis: “Wit katès kok bisa ndongèng lan nduwé omong apiké kaya ngono!” Sakri terus bungah, mergané saiki nduwé wit katès sing ndang metu wohé. Sakri terus ngomong karo wité katès: “Pantyèn bener kowé Tès, dongènganmu kuwi bener. Kowé mauné adoh mbanget panggonané, nanging kegawa manuk tiba nang kebon kéné terus tukul sampèk semono duwuré. Sakjané aku iki sing kudu mbok guyu, mergané, senjata aku iki wong urip nduwé sikil, aku iki dolané ijik adoh pitiké!”

Ketèk karo baya



Nang wit-witan nang pinggir laut ènèng
sakwijiné ketèk. Ketèk susah mergané ngelih
mbanget. Dèkné wis nggolèk pangan tekan
ngendi-ngendi nanging ora bisa nemu apa-apa,



jalaran nang wit-witan kono ora ènèng woh-wohané blas. Ketèk terus mikir karo nyawang ngisor, mbok menawa ènèng woh-wohan sing tiba sangka wit-witan. Nanging kadung Ketèk ndeloké ngisor, dèkné terus weruh Baya. Baya ijik turu nang lendutan. Nèk disawang Baya sing turu kok kepénak tenan. Sangka kadohan kétoké kaya kayu.

Ketèk mbatin: “Baya iku mesti wetengé wareg.”

Baya terus angop sampèk Ketèk kagèt lan mrinding kabèh awaké, weruh untuné gedi-gedi lan nggilani mbanget. Ora let suwi Baya terus melèk. Ndilalahé dèkné ndeloké nduwur, terus weruh Ketèk.

Baya terus takon: “Lo, kowé Tèk. Lah kowé kuwi ngapa nang kono?”

Ketèk semaur: “Ya njagong.”

“Lah kowé sawangané kok sedi temen Tèk?”

“Wetengku iki jan ngelih kok Baya. Aku wis tekan ngendi-ngendi nggolèk pangan, nanging ora bisa nemu apa-apa.”

“Kowé gelem tak duduhi wit sing okèh wohé.”



Ketèk terus takon: “Tenan?”

“Iya tenan, katik wohé gembel lan mateng-mateng pisan.”

“Lah wité kuwi nang endi ta Baya?”

“Nang sebelah kana kaé lo.”

“Lo, lah kepriyé aku bisané tekan kana.”

“Ah, nèk bab kuwi aja bingung ta. Nèk kowé kepéngin rana, hayuk tak terké.”

Nanging snajan Baya ngomong ngono, Ketèk ijik aras-arasen, ora pretyaya.



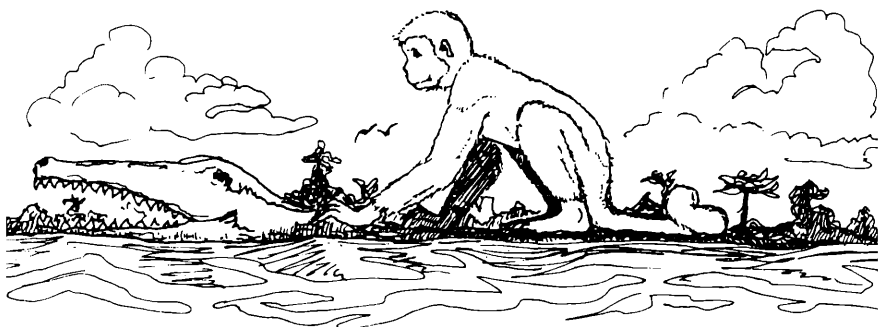
Ketèk terus takon: “Lah semungguné aku gelem mèlu kowé, apa kira-kira aku ora mbok gawa mendelep.”

“Lah kenèng apa kowé kok ngomong ngono, Tèk. Apa ora pretyaya aku!”

“Ora, aku iki sakjané emoh teles, mulané aku takon ndisik.” Baya semaur: “Wis ta, aja wedi. Réné ndang medun njagong nang gegerku kéné. Aja wedi teles.”

Sakjané Ketèk ya rodok samar. Dèkné sing medun karo mangga-mara. Nanging sangking ngelihé, Ketèk terus njagong nang gegeré baya.

Baya terus nyemplung nang mbanyu.



Ndisik-ndisiké sembarang mlaku apik. Baya sing ngelangi ya alon-alon lan sikilé Ketèk ora teles blas.

Ketèk ngarep-arep bèn ndang tekan nggoné.

Dèkné mbatin: “Lah wis kawit mau kok durung tekan-tekan nggoné ya?”

Dèkné terus takon: “Baya, lah kok durung tekan-tekan ta? Apa ijik adoh?”

Baya terus ngguyu kekel sampèk gegeré obah kabèh.

“Lah kenèng apa kowé kok ngguyu kekel?”

Baya semaur: “Saiki aku tak blaka waé, Tèk. Sakjané ora ènèng wit sing okèh wohé.”

“Dadiné kowé ngapusi aku Baya. Lah saiki aku arep mbok gawa nang endi?”

“Kowé arep tak gawa nang omahku. Bojoku lara nemen. Mau ésuk dèkné bar tak gawa nang dokteran, lan dokteré ngomong nèk namung jangan ati ketèk sing bisa nambani bojoku. Dadiné mengko nèk wis tekan omahku, kowé bakal tak belèh terus atimu tak jangan kanggo bojoku, bèn dèkné bisa waras menèh. Kowé saiki dunung Tèk.”

Ketèk kagèt krungu omongané Baya kaya ngono, sampèk ora bisa ngomong apa-apa.

Dèkné terus mikir: “Aku kudu nggolèk akal, wis garèk matiné saiki.”

Ketèk terus ngomong: “Baya, aku iki kok melas tenan karo bojomu. Sakjané aku kepéngin nulung dèkné, nanging nèk tak pikir, aku ora bisa. Snajana aku mbok belèh, kowé ya ora bakal bisa nulungi bojomu, awit atiku sing mbok butuhké saiki ora tak gawa.”

Baya kagèt, mulané dèkné takon: “Lo, lah kowé iku kok nylenèh temen Tèk. Lah atimu mbok tinggal nang endi?”

Ketèk semaur: “Iku ngéné. Kowé ngerti Baya, mau setengari suwéné wetengku krasa lara mbanget. Jan pating plilit rasané. Aku mikir: kenèng apa aku iki ya? Lah sangking larané, wetengku terus tak bedèl. Aku terus weruh nèk atiku sing reget. Mulané atiku terus tak jikuk, terus tak umbah. Lah saiki atiku ijik tak pépé nang wit kaé mau.” Baya terus nyenèni Ketèk: “Kowé iku jan sembrana mbanget kok Tèk! Sapa sing mépé atiné nang wit! Nèk kabur kepriyé kuwi!”

Ketèk semaur: “Aku iki ya gela mbanget ora bisa nulungi bojomu. Nanging nèk kowé gelem hayuk dijikuk nang nggoné mau.”

“Gelem tenan Tèk! Kowé gelem nulungi bojoku?”

“Gagasanmu kepriyé Baya. Nèk ènèng kantya mbutuhké pitulungun, awaké déwé iki, nèk bisa,



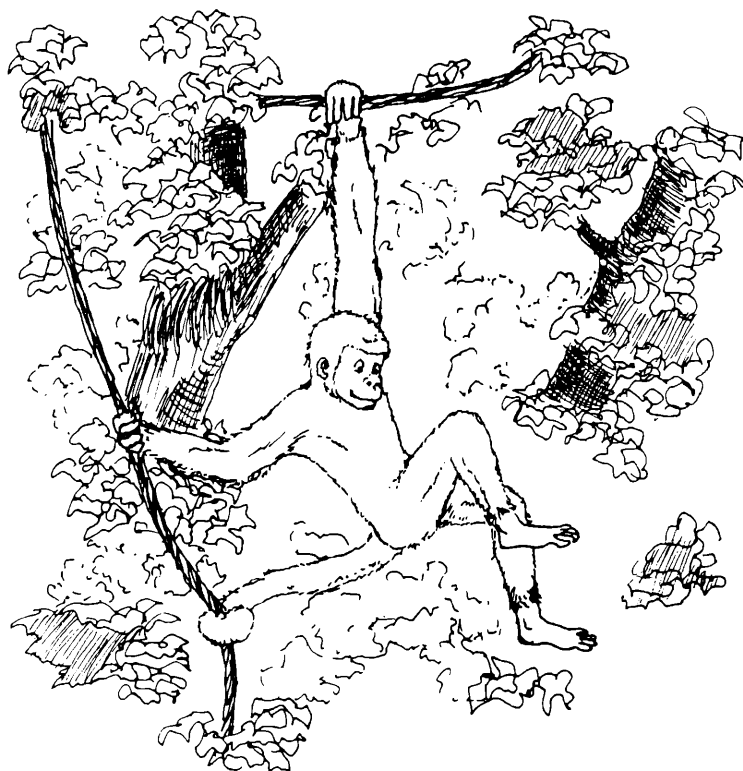
kudu nulungi. Lah kowé kepriyé saiki Baya. Gelem ngeterké aku apa ora?”

Baya semaur: “Ya hayuk.”

Baya sing ngelangi saiki disengkaké sampèk Ketèk teles kabèh awaké. Nanging kanggo Ketèk, snajan klebes awaké, saiki ora dadi sebab. Dèkné tyekelan kentyeng tenan, wedi ketyemplung.

Ora let suwi pada tekan nggoné. Ketèk terus mentyolot nang daratan terus mènèk nang wité. Baya saiki nang ngisor ngentèni Ketèk.

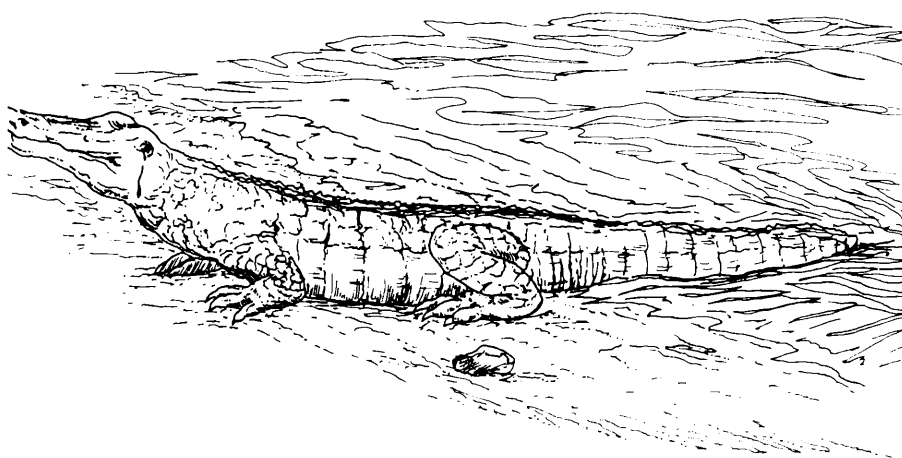
Baya ngentèni suwi mbanget, nanging Ketèk ora teka-teka.



Baya terus tyeluk-tyeluk: “Ndang gelis ta Tèk! Kok suwi temen ta. Apa atimu sida kabur?”

Ketèk terus semaur: “Lah kabur nang endi. Atiku ya nang njeruné awakku. Kowé pantyèn goblog mbanget kok Baya. Apa tau krungu ènèng kéwan mépé atiné. Kana nggolèk Ketèk liyané sing goblog menawa bojomu ijik bisa mari!”

Ketèk terus lunga. Baya ya jèngkèl ya nlangsa. Jèngkèl mikirké goblogé lan nlangsa mikirké bojoné sing lara.



Kantyl karo baya

Kantyl kuwi sakwijiné kéwan sing tyilik awaké, nanging pinter mbanget akalé.

Ing sakwijiné dina Kantyl matèni Matyan, dongé Matyan ketyepit nang rongé Kantyl. Matyan dijaja karo kayu lintyip. Nanging sakbaré kuwi Kantyl malih bingung, mergané saiki ora nduwé omah, jalaran Matyan mati nang rongé kono. Karo menèh Kantyl wedi karo anak-anakané Matyan. Menawa waé pada ngerti nèk Kantyl sing matèni bapaké. Mesti nang endi waé Kantyl bakal digolèki. Kantyl jan susah tenan. Katik terus udan deres pisan. Kantyl terus moyang-mayeng, ora nggenah parané. Suwi-suwi Kantyl terus tekan pinggir laut.

Dèkné terus nyemplungké sikilé sing ngarep nang mbanyu arep wisuh. Ngerti-ngerti Kantyl krasa



nèk sikilé dèkné kabèh loro dityekeli kentyeng karo Baya.

Kantiyil ngerti saiki dèkné ora bisa utyul, mulané terus nggolèk akal. Kantiyil terus anteng, ora obah blas. Ora let suwi Baya terus metungul karo ngomong: “Wis bar kowé saiki Tyil. Kok ndilalah temen kowé teka wayahé aku ngelih. Wis telung dina aku ora nemu pangan apa-apa!”

Saiki Baya lih nyekeli sikilé Kantiyil moro kentyeng. Kantiyil terus semaur karo ngempet larané sikilé: “Kowé ngomong apa kuwi Baya? Kowé arep mangan aku?”

“Lah kok ora? Wetengku ngelih tenan kok!”

Kantiyil terus étok-étoké ora krasa apa-apa karo ngomong: “Nèk kowé arep mangan aku iya kowé kudu nyekel aku ndisik ta!”

“Lah apa kowé ora krasa nèk sikilmu kabèh loro wis tak tyekeli kentyeng?”

“Sikilku ? Kowé kuwi jan goblok tenan kok Baya. Lah wong oyoté wit ngono kok omongé sikilku. Nèk arep mbok pangan iya kono, nanging aku arep lunga. Wegah nyawang wong gobloké kaya ngono!”

Baya ndarani nyekel oyot tenan, mulané terus dityulké, jawané arep ngranggèh sikilé Kantiyil.

Nanging kadung Kantiyil krasa nèk sikilé wis utyul, dèkné terus mblayu lunga sakinter-interé.

Baya weruh nèk dèkné diapusi karo Kantiyil, jèngkélé éram-éram, sampèk ngétoké untuné kabèh

sing lintyip-lintyip. Inter ora inter Baya arep nyekel Kantyl. Baya terus njaluk tulung karo kantya-kantyané kabèh 'kon ngréwangi. Nèk okèh kantyané mesti Kantyl bisa kenèng.



Ing sakwijiné dina, dongé panas banter, Kantyl ngantuk. Dèkné terus ngglétak nang watu. Watuné kuwi nang tengah kriki sing tyetèk banyuné.

Ora let suwi Kantyl terus keturon. Ndilalahé terus udan deres, nanging sangking jeruné lih turu, Kantyl ora krasa blas.

Udané jan deres tenan, sampèk watuné sing dituroni Kantyl mèh kelep. Kadung wis terang Kantyl terus tangi. Kagèté éram-éram weruh banyuné saiki duwur mbanget. Nanging ora namung kuwi waé sing maraké kagèt; Kantyl weruh nèk



dèkné ora ijèn nang kriki kono, nanging ènèng baya pirang-pirang pada ngupengi dèkné.

Kantyl mikir: “Saiki wis bar aku iki!”

Baya sing mauné diapusi karo Kantyl terus ngomong: “Saiki kowé wis kenèng tenan Tyil. Kowé wis ora bisa lunga nang endi-endi!”

Kantyl terus semaur: “Aku iya ora mikir arep mblayu lunga apa kepriyé! Menawa waé pantyèn wis pestiku aku kudu dipangan baya, iya kepriyé menèh, mosok bodo kowé kono saiki!”

Kabèh terus amleng. Kantyl terus takon karo Baya: “Lah kowé kok nggawa kantya semono okèhé? Apa perluné?”

“Kantya-kantyaiku iki tak kumpulké arep tak jak mangan bebarengan!”

“Ora apik iku Baya, iku mengko wis genah maraké gègèran. Ora apik nèk kowé mengko pada tukaran rebutan aku. Aku luwung dipangan kowé

déwé waé! Kana kantya-kantamu pada dikongkon lunga waé!”

“Ora, ora bisa kuwi! Aku déwé sing nglumpuké kantya-kantaku kuwi kok, mosok saiki kadung wis wayahé mangan tak kongkon lunga? Ora, omongmu kuwi wis ora kenèng tak pretyaya blas!”

“Iya wis kana, nèk kowé ora gelem nggugu aku iya wis, mosok bodo kowé! Lah kowé lih arep ngedum aku kepriyé? Kowé mesti mbutuhké timbangan ta, dadiné sing ngedum bisa presis.”

“Hmmm, sawangané kowé kok bener kuwi Tyil! Aku mala ora mikirké bab kuwi blas!”

“Mengko nèk sing ngedum ora presis ndak maraké tukaran lan entèk-entèké kowé mengko pada gelut rebutan aku!”

“Kowé bener Tyil! Enaké kepriyé iya? O, aku ngerti! Enaké ngéné waé. Kowé déwé sing ngedum Tyil, dadiné nèk ènèng klèruné kantya-kantaku ora bisa nyalahké aku.

Kowé gelem apa ora Tyil?”

“Ora ah Baya! Kantya-kantamu apa pada trima nèk aku déwé sing mbagèh-mbagèhi?”

“Iya, wis apik. Kabèh trima!”

Baya-baya liyané kabèh pada mantuk. Kabèh akur.

“Nèk kowé kabèh pada akur, aku iya gelem. Nanging kowé kabèh kudu manut apa omongku. Gelem apa ora?”

Bayané kabèh pada mantuk.

“Sakinter-interku kabèh bakal tak edumi sing presis. Nèk saiki kowé pada antri jèjèr-jèjèr moro gampang kanggo aku!”



Bayané kabèh terus pada antri jèjèr-jèjèr. Kantuil saiki terus mentyolot sangka watuné terus ngadeg nang gegeré baya sing nomer siji karo ngomong: “Kowé tak bagèhi ndasku!” Bar kuwi Kantuil terus mentyolot nang gegeré sing nomer loro karo ngomong: “Kowé éntuk guluku!”

Terus sing nomer telu: “Kowé éntuk sikilku tengen sing ngarep!”

Sing nomer papat: “Kowé éntuk sikilku kiwa sing ngarep!”

Kadung wis tekan nggoné baya sing kèri déwé Kantuil ngomong: “Kowé tak bagèhi



ayang-ayangku!” terus mentyolot mblayu bablas
nang alas. Bayané ngawa kabèh.



Het verhaal van de papajaboom

Er was eens een jongen die Sakri heette. Op zekere dag liep Sakri rond op de kostgrond en keek naar een papajaboom. Sakri was heel verwonderd! Eerst was er niets en nu zag hij ineens een hoge papajaboom staan!

Terwijl hij onder de papajaboom stond leek het alsof hij een blij gevoel kreeg, want er was nu een papajaboom op de kostgrond. Later zou hij zeker de vruchten kunnen plukken en eten. Hij wist zeker dat hij hem niet had geplant en zonder dat hij het wist, was hij al zo hoog gegroeid. Hij staarde naar de papajaboom en dacht: "Wanneer is deze papajaboom hier gegroeid?"

Het leek alsof de boom hoorde wat hij dacht en vroeg: "Hé Sakri, ben je verwonderd dat je mij hier ziet staan? Maar je heb gelijk, want ik stond niet altijd hier. Heel vroeger stond ik hier ver vandaan, voorbij een groot bos en een rivier. Daarom zal ik nu graag mijn levensverhaal vertellen. Luister goed!

Vroeger was ik een klein papajaboompje, dat steeds hoger werd en later kreeg ik een bloem, die niet lang daarna een vrucht werd. De vrucht werd geel en als de zon erop scheen was het echt prettig om ernaar te kijken. Dat deed de persoon die ernaar keek watertanden.

Op zekere dag kwam er een vogel aanvliegen en zette zich op mij en begon aan mijn vrucht te pikken. Mijn vrucht werd opgegeten door die vogel. De vogel vloog heel ver weg met mij over een groot bos en een grote rivier. Toen zette de vogel zich neer op de bomen

op deze kostgrond en hij liet mij vallen op deze kleigrond. Deze klei zit vol met mest, die erg lekker is. Dat maakte dat ik weer kon groeien. Nu zie je mij hier zo hoog staan en het duurt niet lang meer of ik draag weer vrucht. En als ik weer vrucht draag zal je die zeker kunnen plukken en opeten. Zo is het Sakri, tot zover mijn verhaal."

Sakri die het verhaal over de papajaboom hoorde, bleef maar lachen: "Hoe is het mogelijk dat een boom zo mooi kan vertellen en praten!" Hij was blij, want nu had hij een papajaboom die spoedig vrucht zou dragen. Hij zei toen tegen de boom: "Je hebt gelijk papaja, wat jij verteld hebt is inderdaad zo. Jij woonde vroeger heel ver weg, maar een vogel bracht jou hierheen, liet je vallen op deze grond en nu ben je zo hoog geworden. Eigenlijk zou jij om mij moeten lachen, want al ben ik een mens met voeten, ik wandel niet verder dan een kip."

Aap en kaaiman

In een boom aan de oever van een rivier zat een aap. Hij was verdrietig, omdat hij erge honger had. Hij had overal naar eten gezocht maar kon nergens wat vinden, want er hing geen enkele vrucht aan de bomen. Aap keek peinzend naar beneden. Misschien waren er een paar vruchten van de bomen gevallen. Maar toen hij naar beneden keek zag hij Kaaiman, die heerlijk in de modder lag te slapen. Vanuit de verte leek hij op een stuk hout.

Aap dacht: "Kaaiman heeft vast zijn buik vol gegeten." Toen Kaaiman gaapte schrok Aap zo van die grote en angstaanjagende tanden, dat hij kippevel kreeg over zijn hele lichaam. Niet lang daarna opende Kaaiman zijn ogen. Hij keek toevallig naar boven en zag Aap.

Hij vroeg: "O, ben jij het, Aap? Wat doe je daar?"

Aap antwoordde: "Ik zit gewoon."

"Maar je kijkt zo verdrietig, Aap."

"Mijn maag rammelt van de honger, Krokodil. Ik ben overal geweest om wat eten te zoeken, maar ik kan niets vinden."

"Ik weet een boom die vol vruchten zit."

Aap vroeg: "Echt waar?!"

"Ja echt. Die boom draagt veel vruchten en ze zijn allemaal mooi rijp."

"Waar staat die boom dan, Kaaiman?"

"Daar, aan de overkant van de rivier."

"Maar hoe kom ik daar?"

“Ach, daarover hoeft jij je niet druk te maken. Als je erheen wilt, zal ik je brengen.”

Hoewel Kaaiman zo sprak, aarzelde Aap nog en geloofde hem niet.

Hij vroeg: “Stel je voor dat ik met jou mee ga, ga je me dan niet laten verdrinken?”

“Waarom vraag je me dat, Aap? Vertrouw je me niet?”

“Nee, ik wil niet nat worden. Daarom vraag ik je dat.”

“Wees niet bang. Kom maar gauw naar beneden, dan zit je hier op mijn rug. Je gaat heus niet nat worden.”

Eigenlijk was Aap toch nog een beetje bang. Hij kwam aarzelend naar beneden. Maar omdat hij zo'n erge honger had, ging hij op de rug van Kaaiman zitten. Kaaiman gleed het water in.

In het begin ging alles goed, Kaaiman zwom heel rustig. De poten van Aap werden helemaal niet nat.

Aap wilde zo snel mogelijk op de plaats van bestemming komen.

Hij dacht: “We zijn al zo lang onderweg en toch zijn we er nog niet.”

Daarom vroeg hij: “Kaaiman, zijn wij er nog niet? Is het nog ver?”

Kaaiman begon zo te lachen, dat zijn hele lichaam ervan schudde.

“Maar Kaaiman, waarom lach je zo?”

Kaaiman antwoordde: “Ik zal je de waarheid vertellen. Er is helemaal geen boom met vruchten.”

“Je hebt dus tegen me gelogen. Waar breng je mij nu naar toe?”

“Ik breng je naar mijn huis. Mijn vrouw is ernstig ziek. Vanmorgen bracht ik haar naar de dokter. Hij zei dat slechts apelever-soep haar beter kan maken. Straks, wanneer wij thuis komen, ga ik je slachten en je lever voor mijn vrouw koken, zodat ze gauw beter wordt. Begrijp je het nu, Aap?”

Toen Aap dat hoorde kon hij van schrik niets zeggen.

Maar hij dacht: “Nu is het met me gedaan. Ik moet gauw iets verzinnen, anders is het met mij afgelopen.” Aap zei: “Kaaiman, ik heb zo’n medelijden met je vrouw. Ik zou haar graag willen helpen, maar ik denk niet dat het kan. Al zou je me slachten, je vrouw zou er niet door geholpen worden, want mijn lever die je nodig hebt, heb ik nu niet bij me.”

Kaaiman schrok en vroeg: “Wat is dat nu voor raars, Aap! Waar heb je hem dan gelaten?”

“Ik ga je uitleggen hoe dat komt. Weet je, Kaaiman, vandaag had ik zo’n buikpijn. Ik had hevige krampen. Ik dacht bij mezelf: wat is er met mij aan de hand? Omdat ik de pijn niet kon uithouden, heb ik mijn buik maar opengesneden. Toen zag ik dat mijn lever vuil was. Daarom heb ik hem eruit gehaald en schoongewassen. Maar nu hangt hij nog te drogen in de boom waarin ik zonet zat.”

“Wat ben je toch slordig, Aap! Wie laat er nu zijn lever drogen in een boom. Stel dat hij weg waait, wat dan?”

Aap antwoordde: "Ik vind het heel erg jammer dat ik je vrouw niet kan helpen. Maar als je wilt, laten we hem gaan halen."

"Wil je dat echt, Aap? Wil je mijn vrouw helpen?"

"Wat dacht je dan, Kaaiman! Als een vriend hulp nodig heeft en wij hem kunnen helpen, dan moeten wij dat ook doen. Wat vind je ervan, Kaaiman, wil je me terugbrengen of niet?"

Kaaiman zei: "Ja, laten we teruggaan."

Kaaiman zwom nu zo snel, dat Aap helemaal nat werd. Maar dat kon hem nu helemaal niets meer schelen. Hij hield zich stevig vast aan Kaaiman, want hij was bang dat hij in het water zou vallen. Niet lang daarna waren ze terug.

Aap sprong aan wal en klom in de boom.

Kaaiman wachtte beneden op Aap. Het duurde een hele tijd, maar Aap kwam niet terug.

Toen begon Kaaiman te roepen: "Schiet op, Aap! Waarom duurt het zolang? Is je lever misschien toch weggewaaid?"

Aap antwoordde: "Waar moet hij dan naar toe waaien? Mijn lever zit in mijn buik. Wat ben je toch dom, Kaaiman! Heb je ooit gehoord dat een dier zijn lever wast en droogt? Ga maar een domme aap zoeken, misschien kan je vrouw dan toch nog beter worden."

En Aap ging er vandoor.

Kaaiman werd heel kwaad omdat hij voor de gek was gehouden. En hij was ook verdrietig toen hij aan zijn zieke vrouw dacht.

Kantjil en Krokodil

Kantjil is een dwerghert. Hij is klein, maar ook heel slim.

Op een dag had Kantjil Tijger gedood met een puntige stok, toen deze vastgeklemd zat in zijn hol. Maar na deze daad werd Kantjil bang en wist niet wat hij verder moest doen.

Hij had geen huis meer, want daarin was Tijger gestorven. Hij was ook bang voor de kinderen van Tijger, omdat zij misschien erachter kwamen dat Kantjil hun vader doodde. Ze zouden hem overal blijven zoeken. Kantjil voelde zich ellendig. Erger nog, op dat moment begon het ook hard te regenen. Kantjil zwierf maar doelloos rond zonder een duidelijke bestemming.

Toen bereikte hij een rivier. Hij stak zijn voorpoten in het water om ze te wassen. Plotseling voelde hij dat zijn poten stevig werden vastgegrepen door Krokodil. Kantjil beseftte, dat zijn kracht ontoereikend was om los tekomen, dus bedacht hij een list. Hij bleef stil en maakte geen enkele beweging.

Eindelijk stak Krokodil zijn kop boven het wateroppervlak en zei: "Nu heeft je laatste uur geslagen Kantjil! Je komt als geroepen, want ik heb zo'n honger. Al drie dagen heb ik niets kunnen vinden!"

Nu hield Krokodil Kantjils poten nog steviger vast. Hoewel hij het wel kon uitschreeuwen van de pijn, deed Kantjil alsof hij niets voelde en antwoordde: "Wat zei je Krokodil? Wil je mij opeten?"

"Waarom niet? Mijn maag rammelt van de honger, man!"

"Als je mij wilt opeten, dan moet je mij toch eerst pakken?"

"Voel je dan niet dat ik je poten stevig vasthoud?"

"Wat, mijn poten? Ha, ha, ha! Wat ben jij toch een domme Krokodil! Je weet niet eens dat je boomwortels vasthoudt!"

Als je die wil opeten, ga je gang! Eet smakelijk! Ik ga weg, want ik heb er genoeg van om naar een stommerik als jij te kijken."

Krokodil dacht dat hij werkelijk boomwortels vasthield en liet ze los om Kantjils poten te kunnen grijpen. Zodra Kantjil voelde, dat zijn voorpoten vrij waren rende hij weg zo hard hij kon.

Krokodil zag het en werd razend. Hij liet al zijn scherpe tanden zien. Hij moest Kantjil te pakken zien te krijgen. Daarom vroeg hij zijn vrienden om hulp. Gezamenlijk zouden ze Kantjil zeker kunnen pakken.

Op een hete dag kreeg Kantjil slaap. Hij ging toen liggen op een koele steen in een kreek. Het water in die kreek was heel laag. Al gauw sliep Kantjil in. En juist toen begon het heel hard te regenen, maar Kantjil merkte er niets van. Zo diep sliep hij.

Door de zware regen steeg het water in de kreek en de steen waarop Kantjil sliep kwam bijna onder water te liggen.

Toen de regen ophield werd Kantjil wakker. Wat schrok hij hevig toen hij het water zag. Maar dat was

niet de enige reden van zijn schrik. Kantjil merkte, dat hij niet alleen was in de kreek.

Hij werd omsingeld door een menigte krokodillen. Kantjil dacht bij zich zelf: "Nu is het echt afgelopen met mij!"

Krokodil, die eens door Kantjil bedrogen werd, kwam naar voren en zei: "Nu heb ik je echt te pakken, Kantjil. Nu kun je niet meer ontsnappen!"

Maar heel rustig antwoordde Kantjil: "Dat ben ik ook helemaal niet van plan, Krokodil. Misschien is het mijn lot om door een Krokodil opgegeten te worden. Ik zal mij maar erin moeten berusten. Jij moet nu maar bepalen wat er met mij gedaan wordt!"

Het werd enige ogenblikken stil. Kantjil vroeg toen aan Krokodil: "Waarom heb je zoveel vrienden meegebracht? Waarom zijn ze hier?"

"Ik heb ze uitgenodigd om samen met mij te eten!"

"Nee dat zal niet goed aflopen, Krokodil. Er zal zeker ruzie gemaakt worden. Dat wil ik niet. Ik wil liever door jou alleen gegeten worden. Stuur je vrienden maar weg!"

"Nee, dat gaat niet. Ik heb ze zelf uitgenodigd en nu het tijd is om te eten kan ik ze niet weg sturen. Nee, dat doe ik niet. En laat mij jou dit zeggen, Kantjil, ik vertrouw je voor geen cent meer!"

"Wel, als je niet naar mij wil luisteren, wat kan ik dan doen? Doe maar wat je goed vindt! Maar hoe wil je mij dan eerlijk verdelen onder je vrienden? Je zult wel een weegschaal nodig hebben!"

"Mmmm, daarin kan jij wel gelijk hebben, Kantjil. Daar heb ik niet aan gedacht!"

"Ik zeg je, als je niet eerlijk deelt, zal er om mij gevochten worden!"

"Ja, je hebt gelijk. Wat moet ik nu doen? Ik weet al wat! Weet je wat? Jij, Kantjil, jij moet voor de verdeling zorgen. Jij moet bepalen wie wat krijgt. Mocht er iets verkeerd gaan, dan kunnen mijn vrienden mij niet beschuldigen van oneerlijkheid. Wil je dat doen, Kantjil?"

"Nee, liever niet hoor, Krokodil! Ik denk niet dat je vrienden ermee akkoord zullen gaan!"

"Ja, het is in orde, ze vinden het allemaal goed!"

Alle krokodillen knikten. "Wel als dat zo is, dan ben ik wel bereid het te doen, maar onder één voorwaarde: jullie moeten precies doen wat ik zeg!

Akkoord?"

Alle krokodillen knikten weer.

"Wel, ik zal mijn best doen jullie allemaal evenveel te geven. Als jullie alvast een rij vormen naast elkaar, dan zal het veel gemakkelijker voor mij zijn!" De krokodillen gehoorzaamden Kantjil en maakten een rij.

Kantjil sprong toen op de rug van de eerste krokodil en zei: "Jij krijgt mijn kop!"

Daarna sprong hij op de tweede en zei: "Jij krijgt mijn nek!"

Tot de derde zei hij: "Jij krijgt mijn rechter-voorpoot!"

En tot de vierde: "Jij krijgt mijn linker-voorpoot!"

Toen de laatste krokodil aan de beurt was zei Kantjil: "En jij mag mijn schaduw hebben!" En hij sprong het bos in. De krokodillen mochten hem nakijken.

